

IVN AFDELING
EELDE/PATERSWOLDE

GROEN NUMMER 54
VOORJAAR 2010

Bestuur IVN Eelde-Paterswolde

Voorzitter	Leo Stockmann Anemoonweg 40 9765 HG Paterswolde	e-mail: glstockmann@hotmail.com tel.050- 3095304
Secretaris	Agaath AB-van Zanten Goudsbloemweg 32 9765 HS Paterswolde	e-mail: agaath.ab@planet.nl tel. 050-3093113
Penningmeester	Willem Zandt Burg.J.G.Legroweg 19 9765 AD Paterswolde	e-mail: wzandt@hetnet.nl tel. 050-3094264 gironummer IVN: 0820257
Lid	Ep de Boer Ter Borchlaan 29/A 9728 XA Groningen	e-mail: e.deboer@home.nl tel. 050-5266364
Lid	Henk von Eije Burg. J. G. Legroweg 8 9765 AE Paterswolde	e-mail: j.h.von.eije@rug.nl tel. 050-3092973

Werkgroepen en contactpersonen

Contactpersoon tussen Bestuur en werkgroepen:	Ep de Boer	050-5266364
Bomen, ruimtelijke ordening en milieu:	Agaath AB	050-3093113
Tentoonstellingen en publiciteit:	Leo Stockmann	050-3095304
Planten:	Ynze de Boer	050-3091875
Vogels:	Leo Stockmann (ad interim)	050-3095304
Jeugd:	Aafke Pot	050-3095518
Vlinderkampje:	Tineke van den Berg	050-3094337
	Jille Eilander	050-3091918

Voorwoord

Een IVN afdeling houdt zich vooral bezig met gebeurtenissen in de directe omgeving. Die gebeurtenissen, bijvoorbeeld ruimtelijke ordening en natuur beleid, worden beïnvloed door overheden op diverse niveaus, door natuur beschermingsorganisaties e.a. Dus is het goed dat onze afdeling ook contacten onderhoudt met die instanties. Zo hebben we meegepraat over het LOP (LandschapsOntwikkelingsPlan) van de gemeente Tynaarlo en de afdelingen Vries, Zuidlaren en Eelde-Paterswolde hebben een gezamenlijk overleg gehad op 17 november 2009 met vertegenwoordigers van de gemeente, onder wie wethouder Assies. De gemeente wilde bijpraten over de huidige samenwerking. Uit blijk van waardering ontvingen de afdelingen een prachtig bomenboek.

Reclame maken voor onze afdeling is ook belangrijk. Jille Eilander en ik hebben voor Vrouwen van Nu uit Eelde-Paterswolde een lezing gegeven. Jille belichtte de historie van onze afdeling en ik gaf een overzicht van de huidige activiteiten van onze werkgroepen. Dit viel erg in de smaak. Ook het vlinderkampje is een voorbeeld van reclame maken voor onze afdeling. Door onze folderactie (zie Groen herfst 2009), maar vooral door een huis-aan-huis actie en een persoonlijke benadering van vrienden en bekenden van wie bekend is dat zij houden van natuur en landschap hebben we meerdere nieuwe leden en donateurs weten te werven. Alle nieuwelingen van harte welkom! Ik hoop dat u zich thuisvoelt bij ons IVN.

Is de winter definitief voorbij? Het is 25 februari als ik dit voorwoord schrijf. Het dooit en het regent. De periode tussen half december 2009 en half februari 2010 is er een geweest met veel sneeuw en overwegend matige vorst. Het natuurijs was helaas van slechte kwaliteit. Onze uilenwerkgroep heeft kerkuilen en steenuilen bijgevoerd, zie verslag in deze Groen. Nu is de sneeuw weg. Meerdere vogelsoorten laten zich weer horen: heggenmus, groenling, merel, zanglijster, vink, spreeuw.

Koolmezen, altijd ook wel midden in de winter te beluisteren, hoor je nu met meer tegelijk. Op de ooievaarsnesten van De Braak en Schelfhorst is de ooievaar weer gezien. Toverhazelaars bloeien volop, her en der bloeien sneeuwkllokjes. Onze excursies bieden u volop de gelegenheid te genieten van natuur en landschap. Gaat u mee?

Ik ontmoet u ook graag op onze jaarvergadering op 23 maart. Zeker van de lezing zult u genieten.

Leo Stockmann, voorzitter.

Inhoudsopgave (bladzijdenummers bij benadering)

Bestuur en werkgroepen	2
Voorwoord	3
Verslag lezing over zoogdieratlas.nl en egels op 18 november	5
BROM Bomen, Ruimtelijke Ordening en Milieu	5
Nacht van de nacht fietstocht op 24 oktober 2009.	7
Paddenstoelenexcursie De Braak en Vennebroek.	8
Bosuil	9
Bonte vliegenvanger in Eelde-Paterswolde	10
Verslag snertwandeling Heidenheim bij Vries	15
Bever aan de Hoornsche dijk	17
Kwaliteits thermometer in het Friesche Veen	19
Hakkelingsgat ('Visgat') en omgeving	22
Natuurwerkdag op 7 november 2009	26
Uitbreiding van vliegveld Eelde en kwetsbare natuur	27
Programma Vries en Zuidlaren	28
Programma IVN Eelde/Paterswolde voorjaar-zomer 2010.	29
Uitgebreide info over het programma	30
Verslag Plantenwerkgroep	34
Overzicht IVN activiteiten 2009	35
Sporen in de sneeuw	37
Zware winter voor steen- en kerkuil	39
Vogelvitrine in de wieken	43
Vliesvleugeligen	44
Het lied der Dwaze bijen	45
Lezing over sterren en planeten	46
Jeugdclubs	50
Medewerkers werkgroepen	55

Verslag lezing over zoogdieratlas.nl en egels op 18 november

De bedoeling was dat Simone Vos van Landschapsbeheer Drenthe de lezing zou verzorgen. Maar vanwege griep moest ze verstek laten gaan. Gelukkig konden Leo Stockmann en Janice Braams haar taak overnemen. Leo vertelde over het project zoogdieratlas.nl in Drenthe. De bedoeling is dat veldwaarnemingen van zoogdieren digitaal worden doorgegeven (www.zoogdieratlas.nl of www.waarneming.nl). Iedereen kan eraan meewerken. Alle gegevens worden tenslotte verwerkt in een digitaal overzicht, mogelijk later ook in een papieren atlas. Leo begon met plaatjes van buiten in de modder wroetende biovarkens, Schotse hooglanders in een natuurgebied en op de zeedijk grazende schapen. Dat lijken dan wel wilde dieren, maar om deze soorten gaat het uiteraard niet bij het doorgeven van waarnemingen. Wel om echte wilde dieren als ree, hermelijn, steenmarter, eekhoorn, bruine rat en waterspitsmuis. Als laatste werd de egel, dier van het jaar 2009, in beeld gebracht. De egel vormde een overgang naar de bijdrage van Janice, na de pauze.

Janice had een tafel bedekt met snuisterijen (zelfs knuffels) van egels, waar ze overigens bij haar presentatie nauwelijks gebruik van maakte. Maar ze had een alleraardigst verhaal over het leven en bedreigingen van de dieren. Zelf heeft ze aan huis een egelopvang. Zonder ook maar een plaatje erbij wist ze de 25 aanwezigen ruim een uur lang te boeien. Antwoorden op vragen tussendoor werden probleemloos meegenomen in het verhaal. Mooi, als je zoiets kunt.

Leo Stockmann

BROM de werkgroep voor Bomen, Ruimtelijke Ordening en Milieu

Het afgelopen jaar waren we nog steeds betrokken bij de baanverlenging van vliegveld Eelde. Onze bezwaren tegen de aantasting van natuur en milieu zijn door de Raad van State ongegrond verklaard. De opgelegde compensatie voor het verlies aan natuur en landschap is volgens ons volstrekt onvoldoende en in de praktijk niet uit te voeren. We gaan daar alsnog tegen in beroep.

Ook de bouw van een industriële biovergister in het landelijk gebied bij Bunne heeft nog steeds onze aandacht. De bouwvergunning is formeel verleend, maar achteraf bleek dat de daaraan gekoppelde milieuvergunning

verlopen was. Er moet dus een nieuwe, op de huidige inzichten gebaseerde, vergunning komen. Onze bezwaren tegen de plaats van de installatie en de efficiëntie van het vergistingsproces blijven overeind. We berichtten daar in eerdere Groentjes al over.

Verder waren we betrokken bij de aanpassing van verschillende gemeentelijke bestemmingsplannen, zoals het Groote Veen en het Paterswoldsemeer, het gebied rond Hoog Hullen en de baanverlenging GAE. We dachten mee in een klankbordgroep met betrekking tot het opstellen van een Landschapsontwikkelingsplan (LOP) en de daaruit voorkomende Structuurvisie van de gemeente. Hieraan moeten toekomstige bestemmingsplannen getoetst worden

Ook met betrekking tot het bomenbestand in onze gemeente houden we de vinger aan de pols. We hebben met een aantal mensen meegewerkt aan het inventariseren van alle ons inziens te beschermen bomen in onze omgeving waaruit uiteindelijk een lijst van monumentale bomen zal worden samengesteld.

Verder volgen we de overige kapaanvragen kritisch. Genoeg te doen dus. We zoeken versterking bij leden die ook het behoud van het groen en de natuur in onze omgeving ter harte gaat en daar iets van hun vrije tijd in willen steken. We hebben jullie nodig. Meld je aan bij werkgroep of bestuur.

Agaath

AB

Nacht van de nacht fietstocht op 24 oktober 2009

Leiding en organisatie: Inge Kuipers Munneke en Leo Stockmann.

Tien personen, onder wie drie meiden van 11 jaar, stapten om 20.30 uur in Paterswolde op de fiets.

De weerkaart op de buienradar had laten zien dat er een kans was dat onze tocht precies in een periode van regen zou vallen. Maar het was droog toen we vertrokken. Via de Meerweg (mooi beeld over het Paterswoldsemeer met de oranje gloed van de stad Groningen) en Hoornsedijk kwamen we bij de molen De Helper aan de oostkant van het meer. De molen stond volop in de schijnwerpers. Het autoverkeer op de snelweg A28 was goed te horen. De regen begon, de uitgedeelde speculaasjes met het molenmotief konden nog amper droog gehouden worden. Verder ging het langs de oost- en noordoever van het Hoornsemeer, een overstekende egel kon nauwelijks ontweken worden. In Eelderwolde sloegen we af naar de polder Peizer- en Eeldermaden. Op de brug over het Eelderdiep stopten we om het nachtelijk beeld over de meanders en de polder te beleven. Smienten lieten hun fluittoon horen en in de lucht beklagde een vlucht grauwe ganzen zich over het weer. Aan de westelijke horizon zagen we auto's rijden over de Groningerweg (Peize-Hoogkerk). Stikdonker was het niet ondanks de bewolking. De regen bleef gaan, de wind wakkerde aan. We kregen een snoepje 'Truly splashy fruitgums, singing in the rain', hoe toepasselijk. Had de uitdeelster een vooruitziende blik gehad of gewoon op de buienradar gekeken? Via fietspad Zanddijk bereikten we de Drentsedijk en togen naar het zuiden. We keken het donker in, hoe anders dan wanneer je naar het verlichte noorden (de stad) keek. Eensgezind stampten we de pedalen rond, wind en regen tegen. Meerdere kikkers staken van oost naar west over de weg. Niemand mopperde. We passeerden de houtsingels van het Beeld op de kruising met de Noorddijk en bereikten de weg van Peize naar Eelde-Paterswolde. De prachtige oude boerderij Ter Hansauwe kreeg niet de aandacht die hij verdient. Een frontale botsing met een tegemoetkomende fietser kon gelukkig net worden voorkomen door een schreeuwend PASOP! vanuit onze groep. Even over tienem bereikten we de kijkboerderij 't Hoogevelde. Het vergaderzaaltje was opengesteld door de familie Van der Goot, heel erg aardig. Ze hadden zelfs schaalpjes met pepernoten op de tafels gezet. De stemming was verregend vrolijk. Koffielikeur en chocolademelk werden ingeschonken. Van dezelfde kleur waren de limousinkoeien achter de glazen wand. De deelnemers kregen

nog een sterrenhemelkaart en info over nachtdieren uitgedeeld. De kaart was bedoeld om onderweg te gebruiken, maar ja, geen ster gezien natuurlijk. Was het verbeelding dat het bijna droog was toen we huiswaarts keerden? In elk geval was de hemel op zondagmorgen bij het ontwaken stralend blauw!

Leo Stockmann

Paddenstoelenexcursie 31 oktober De Braak en Vennebroek

De excursie had een goede belangstelling: 25 personen onder wie 5 kinderen waren uit de regio naar Paterswolde gekomen om wat meer over paddenstoelen te weten te komen. Arnold Voerman van Landschapsbeheer Groningen was de gids. Van een gids verwacht je al snel dat hij 'alles' weet. In dit geval bleek dat ook zo te zijn. Hij vertelde met grote deskundigheid over de mooie creaties van de natuur en hij kon zijn kennis ook goed overbrengen. Af en toe plukte hij een exemplaar van een algemene soort om ons op details te wijzen: plaatjes, gaatjes, ring om de steel, umbo op de hoed en andere kenmerken. Ook de kinderen kwamen geregeld aanzetten met een paddenstoeltje en dan natuurlijk met de vraag: "Meneer, weet u wat dit is"? "Hé, dat is interessant", zei de excursieleider dan, en uitleg volgde met tenslotte ook de naam van de soort.

Na eerst door De Braak geslenterd te hebben (het tempo ligt bij zo'n excursie niet hoog), liepen we ook nog enkele lanen van Vennebroek af. We waren om 10 uur gestart, om 12.30 was het einde. Zo'n 50 soorten zijn op naam gebracht. Enkele namen: Gewone heksenboleet, Schaapje, Berijpte russula, Witgele russula, Zwartpurperen russula, Braakrussula (hoe toepasselijk, maar als je hem proeft dan krijg je inderdaad braakneigingen, zo scherp), Beukenrussula (er zijn vele soorten russula's), Aardappelbovist (met miljoenen sporen binnenin), Spekzwoerdzwam, Rode koolzwam, Botercolybia, Helmmycena, Geweizwammetje, Nevelzwam (vormt vaak ook de zogenaamde heksenkring), Houtknotszwam (Dodemansvingers), Honingzwam, Elfenbankje, Biefstukzwam, Porseleinzwam (op Beuk), Vliegenzwam (erg veel gezien), Goudvliesbundelzwam (op Beuk), Roodstelige fluweelboleet, Paarse schijnridder. Aan mooie namen geen gebrek in de wereld van de paddenstoelen. We hadden een mooie en leerzame excursie bij rustig, droog en koel weer.

Leo Stockmann.

Voor foto's zie de website: www.ivn.nl/eeldepaterswolde

Bosuil

De landgoederen en de grote tuinen met oud geboomte maken Eelde-Paterswolde geschikt voor de aanwezigheid van de bosuil. Het is een bruin gevlekte vogel met een rond gezicht met donkerbruine (nagenoeg zwarte) ogen. Mannetje en vrouwtje zien er gelijk uit en zijn even groot, ca. 38 cm. Zelf een nest bouwen doen ze niet, ze maken gebruik van een boomholte, een eekhoornnest; soms wordt ook wel in een oud gebouw gebroed of op de grond. Vanwege zijn jaarrond aanwezigheid geldt de soort als standvogel. Voor parken en bossen schijnt de bosuil zo'n 25 ha. als territorium te gebruiken. Als voedsel vergaart hij kleine zoogdieren, vooral muizen; daarnaast pakt hij ook wel vogeltjes, vissen, kikkers, slakken, wormen en insecten. (beschrijving van de uil, nestlocaties en voedselkeuze overgenomen uit 'Het Beste Vogelboek', 1972)

Nachtwakers, dan wel slechte slapers, onder ons hebben de hele herfst- en wintertijd door de bosuil regelmatig kunnen horen. Het aantal broedparen wordt geschat op zeker 5. Zelf hoorde ik in de nacht van 3 op 4 januari om ca. 2 uur zelfs twee mannetjes tegen elkaar roepen, waarvan één vrij dicht bij mijn woning aan de Anemoonweg leek te zitten. De zang van het mannetje is een langgerekt bevend hoewwoe-woe-oe-ow (beschrijving overgenomen uit Tirions vogelgids, 1987). Het geluid wordt in griezelhoorspelen en – films wel gebruikt om een spannend nachtelijk tafereel te suggereren. Grafisch is het geluid uitgebeeld in het boekje 'Wat zingt daar?' (KNNV Uitgeverij, 2005). Het vrouwtje produceert een scherp ke-wiek geluid, dat bij opwinding voortdurend kan worden herhaald. Het mannetje kan daarop met eenzelfde geluid reageren. Vanuit De Braak heb ik zowel het ke-wiek als het beverige geluid gehoord.

De wetenschappelijke naam van de bosuil is *Strix aluco*, wat vampierkatuil betekent. Katuil, katoele en soortgelijke namen zijn Nederlandse streeknamen voor de bosuil, maar ook wel voor kerkuil, ransuil en steenuil (info uit De Nederlandse vogelnamen en hun betekenis, Blok en Ter Stege, 2000). In het boekje 'Vogels in volksgeloof, magie en mythologie' (Tirion, 2005) lezen we in het hoofdstuk Uil: "In teksten van Romeinse dichters maken we kennis met de 'strix', een soort krijsende uil die volgens Plinius de oudere zuigelingen de borst gaf en ze aldus vergiftigde". Daar geloven we nu niet meer in.

In Eelde-Paterswolde komen ook de kerkuil, de ransuil en de steenuil voor.

Leo Stockmann

Bonte vliegenvanger in Eelde-Paterswolde

zangposten
in de jaren 2007, 2008 en 2009

In het voorjaar van 2007 had ik mij voorgenomen over een periode van drie jaar de zangposten van Bonte vliegenvangers (*Ficedula hypoleuca*) in kaart te brengen. Het leek me leuk om vast te leggen waar precies in Eelde-Paterswolde deze vogels een zangplaats hebben; zo'n plek betekent in elk geval een aanwijzing van een mogelijk territorium.

Daar komt nog bij dat de Bonte vliegenvanger momenteel erg in de belangstelling staat in verband met de mogelijke gevolgen van de klimaatverandering op het broeden en het grootbrengen van de jongen. Het

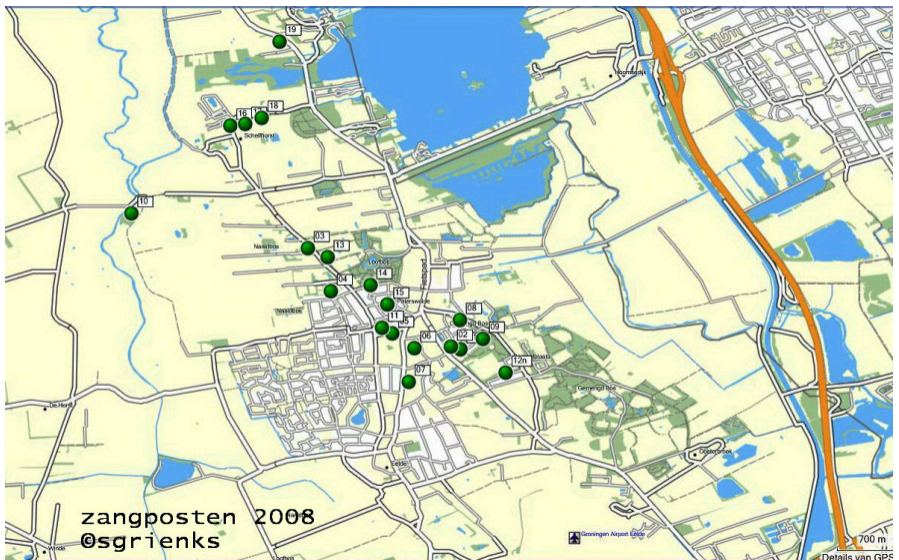
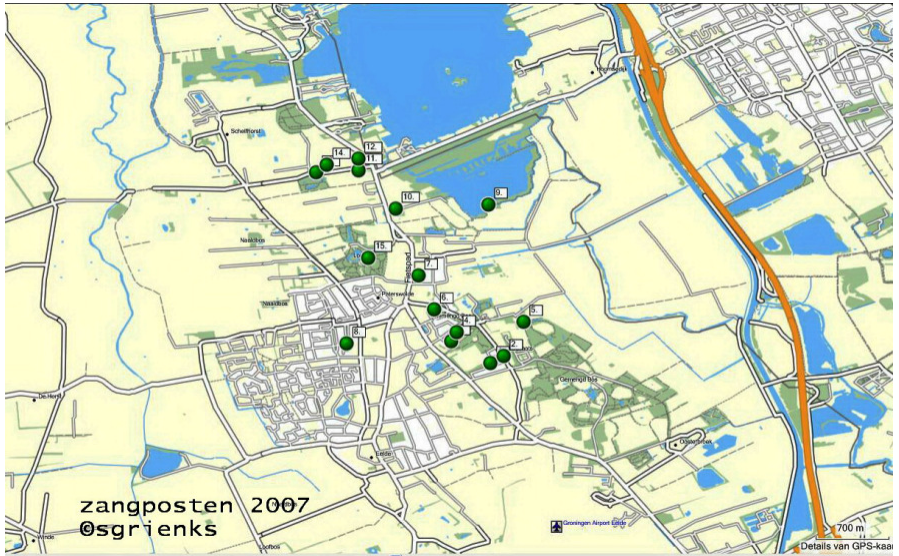
probleem komt erop neer dat de tijd waarop de meeste rupsen (voorkeursvoedsel in de broedtijd) beschikbaar zijn, niet meer samenvalt met het moment dat de jongen uitkomen. De soort komt ongeveer op dezelfde tijd als vroeger terug uit Afrika, betreft meestal verbluffend snel een nestkast of iets dergelijks en gaat broeden. Toch komen de jongen uit op het moment dat door het warmere voorjaar de piek in het rupsenaanbod al voorbij is met alle gevolgen van dien.

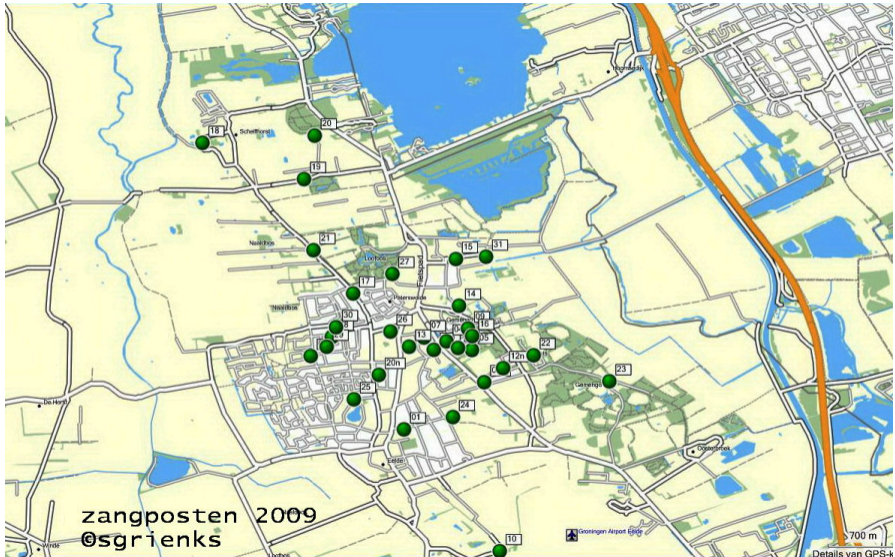
Recent onderzoek laat echter zien dat Bonte vliegenvangers zich wel degelijk aanpassen aan de veranderende omstandigheden; een voorbeeld staat hieronder.

“Bonte Vliegenvangers lijken zich aan te passen aan het warmere Europese voorjaar. Deze trekvogels waren dit jaar vroeg terug uit Afrika. De vraag is hoe dat kan. Het onderzoeksproject naar Bonte Vliegenvangers van Christiaan Both van de Rijksuniversiteit van Groningen brengt nieuwe gegevens aan het licht. Er wordt vooral onderzocht hoe de vogels zich aanpassen aan hun veranderende leefwereld. Eén verandering is al bekend. Bonte Vliegenvangers reageren op het gemis aan rupsen door loofbos als broedplaats te mijden. Ze gaan in naaldbossen broeden. Daar is het voedselaanbod weliswaar geringer, maar diverser en langere tijd beschikbaar. Het onderzoek richt zich vooral op de vraag of de vogels die vroeg zijn, de vertrekdatum uit Afrika in hun genen verankerd hebben. Het kunnen nakomelingen zijn van ouders die tot de vroege vertrekkers behoren. Maar de vroege vogels die dit jaar zijn gezien, hoeven geen nakomelingen te zijn van vroege broeders. Het is niet zeker dat ze vanwege een genetische aanpassing eerder uit Afrika vertrokken, of de reis sneller aflegden. Het kan ook het gevolg zijn van een voedselrijke winter in Afrika.”

Uit: Het Vogeljaar, jaargang 57 (5) 2009/NRC 7 mei 2009

Zelf heb ik geen aanwijzingen waaruit zou blijken dat Bonte vliegenvangers eerder uit hun winterverblijf terugkeren dan vroeger of dat er nu meer exemplaren zijn die in naaldbossen broeden. Dit valt overigens buiten het kader van mijn onderzoekje en is dan ook niet onderzocht. Misschien is het wel aardig om juist deze aspecten de komende jaren eens wat nader onder de loep te nemen

Aanvullende opmerkingen bij de kaartjes:

- Er bewust gesproken van “zangposten” en niet van “territoria”; op vele van de aangegeven plekken is sprake van een slechts eenmalige waarneming van een zingende Bonte vliegenvanger. Dit “vluchtig” gedrag is opvallend bij deze soort, vooral direct na terugkomst uit het winterverblijf. (doortrekkers?)
- Hieruit volgt dat al die stippen op de kaartjes niet mogen worden gezien als evenzovele broedgevallen.
- De nummers die bij de stippen staan hebben geen bijzondere betekenis.

Enkele opmerkingen omtrent de zang:

Bonte vliegenvangers zijn in onze omgeving te beluisteren tussen half april en begin juni; dit is in vergelijking met de meeste andere zangvogels een vrij korte periode. Hij zingt vooral 's morgens vanaf een uur voor zonsopkomst tot twee uur er na en 's avonds een uur tot de zon ondergaat. (Bron: “Wat zingt daar” – KNNV Uitgeverij)

De zang is o.m. te beluisteren op de site van Avifauna Groningen waar ik twee opnames heb geplaatst die ik in het Friesche Veen bij de vogelkijkhut heb opgenomen. Hier volgt de link:

<http://galerij.avifaunagroningen.nl/thumbnails.php?album=602>

Uitkomsten:

- Er zullen ongetwijfeld plekken zijn geweest waar wel Bonte vliegenvangers zongen, maar die niet in kaart gebracht zijn. Toch is wel vergelijking mogelijk omdat de manier waarop de gegevens zijn verkregen steeds dezelfde is geweest. Het lijkt er op dat elk jaar het aantal plaatsen toeneemt waar één of meerdere keren Bonte vliegenvangers zijn gehoord (2007: 15; 2008: 19 en 2009: 31). Dit is m.i. niet toe te schrijven aan een eventueel intensiever onderzoek. De waarnemers die mij gegevens toestuurdten waren elk jaar ongeveer dezelfde personen die steeds op gelijke wijze hun gegevens verzamelden. Die toename van het aantal zangplekken betekent echter niet dat ook het aantal broedgevallen toeneemt. Er waren slechts enkele aangetoonde broedgevallen. Hier is geen onderzoek naar gedaan; het waren slechts aanvullende gegevens.
- Als je de gegevens van de drie kaartjes naast elkaar legt, is het verrassend te zien hoe weinig plaatstrouw de Bonte vliegenvanger is wat betreft zijn zangposten. Er zijn maar enkele plekken waar hij elk jaar opnieuw komt. Dit betreft dan meteen de plaatsen waar elk jaar gebroed is. (bijv. Julianalaan, Legroweg en Zonnehorst).
- Het zwaartepunt van de verspreiding van de soort wordt gevormd door het gebied tussen de Zonnehorst, de Vosbergerlaan en de Legroweg. Dit geldt in meer of mindere mate voor elk van de drie onderzochte jaren. Er zijn ook plekken waar het ene jaar veel Bonte vliegenvangers zongen en een ander jaar helemaal niet. Een voorbeeld is de Boterdijk tussen de kruising met de Groningerweg en de Hooiweg. Voor de Schelfhorst geldt hetzelfde.
- Opvallend is dat de soort vooral de bebouwde kom opzoekt en - wat de echte bosgebieden als de Braak en de Vosbergen betreft - in hoofdzaak alleen de randen bewoont. (aanwezigheid nestkasten?)
- Er lijkt een tendens te bestaan dat de wijken van het dorp ten westen van de Hoofdweg meer bezet gaan worden. Er is een frappant verschil tussen 2009 en de beide voorgaande jaren.

Van Leo Stockmann, Herman Boerma, Fred van de Noord, Willem Zandt en Anne van de Zijpp heb ik ook het afgelopen jaar weer gegevens ontvangen, via hun ook van derden. Hiervoor mijn hartelijke dank.

Sieds Rienks

Sieds Rieks: tel. 050-3092565 e-mail: sgrienks@home.nl

Opmerking: Dit verslag is ook op onze IVN-site geplaatst. Wie de zang rechtstreeks wil aantikken van de site van Avifauna Groningen of de kaartjes en de foto wat vergroot en in kleur wil bekijken, kan daar terecht. Hier is de link: <http://www.ivn.nl/eeldepaterswolde/>

Verslag snertwandeling Heidenheim bij Vries op 29 december

De wandeling was al in 2008 uitgezet door Jille Eilander en Fred van der Noord, maar ging in dat jaar niet door. Nu dus wel. Helaas waren Jille en Fred er niet bij vanwege opgetreden problematiek met lopen van langere afstanden. Ynze de Boer en Leo Stockmann namen de honneurs waar en hadden de wandeling enkele dagen eerder ook voorgelopen (her en der nog sneeuwblubber als restanten van de zware sneeuwval van een week eerder). Op het Kampje in Eelde hadden zich om 9.30 uur 14 personen verzameld, onder wie Max, de nog jonge kleinzoon van Ynze. Verdeeld over 3 auto's reden we naar Vries. De zon scheen, het landschap was wit berijpt, het vror enkele graden. We parkeerden bij de sporthal, beginpunt van de wandeling. De wandeling was ten zuidoosten van het dorp. Boerenland met houtopstanden (singels, bosjes) en enkele natuurreservaatjes van Het Drentse Landschap. Een deel van het boerenland zal de komende jaren opgeslokt worden door een nieuwe woonwijk. Oorspronkelijk was het gebied waar we doorheen liepen een uitgestrekt veenlandschap. Rond 1860 werd door het gebied het Noord - Willemskanaal aangelegd. In 1883 werd, tegen het kanaal aan, Heidenheim gebouwd als centrum van het landgoed van dezelfde naam. Rond 1970 was er de realisatie van de snelweg (nu A28), zeker tegenwoordig een lawaai bron van jewelste zoals we tijdens de wandeling merkten. Heidenheim als landgoed is niet meer, maar diverse elementen (o.a. het landhuis en meerdere lanen in het gebied) geven er nog wel het idee van. De wandeling was best aangenaam. Op bepaalde punten was er uitleg: bij de toekomstige woonwijk (er liepen twee reeën in het veld), bij de voormalige oprijlaan van het landgoed vanaf de Asserstraat, bij Vreeburg (stukje reservaat van berkenbos en vergraste heide, deels afgeplagd/afgeschraapt), bij het land huis met bijgebouwen, bij het Noord-Willemskanaal (met meerdere uittreemogelijkheden voor in het water geraakte dieren) en bij een populieren bosje aan de Nieuwe Stukken. De wandeling duurde twee uur. Onderweg

zagen of hoorden we o.a. de twee reeën, buizerd, grote bonte specht, boomklever, matkopmees, koolmees en staartmees.

Even over twaalfen liepen we café Boelens in Eelde binnen, waar we afsloten met Glühwein, volle snert (één persoon tomatensoep) met roggebrood plus spek. Alles even lekker. Elkaar een goed uiteinde van het jaar en een goed nieuwjaar toewensend, betekende het einde van een geslaagde tocht. Een dag later was de wereld opnieuw bedekt met sneeuw.

Leo Stockmann

Wandelaars in Natuurreservaat van het Drentse Landschap

foto Ynze de Boer

Bever aan de Hoornsche dijk

Foto Albert Erik de Winter

In de Drentsche Aa aan de Hoornsche dijk tussen Haren en Groningen werd in januari een bever gezien. Hij vertoefde wekenlang bij een wak en maakte een vrij tamme indruk en liet zich ook gemakkelijk fotograferen. In de derde week van februari was het dier er nog. Bevers zijn in 2008 en 2009 uitgezet langs de Hunze en het Zuidlaardermeer. Kwam deze bever daar vandaan? Met de natuurinrichting van De Onlanden (Leekstermeergebied en Peizermaden, zie Groen herfst 2009) hoopt men ook dat bever en otter zich hier zullen vestigen. De bever van de Hoornsche dijk hoeft niet ver te reizen om de Onlanden te bereiken.

Leo Stockmann

Kwaliteitsthermometer in het Friesche Veen

In december 2009 heeft Natuurmonumenten het natuurgebied het Friesche Veen onder de loep genomen.

In een zogenaamde “kwaliteitstoets” is het gebied door een team van specialisten beoordeeld. Voorafgaand aan de discussiedag worden daarbij alle gegevens van vogels, planten, waterkwaliteit, etc. geanalyseerd. Uit deze analyse volgen op een centrale dag een aantal centrale vragen die moeten leiden tot conclusies en discussiepunten.

Het aantal bezoekers is de afgelopen periode aanzienlijk toegenomen. Vooral de wandeling rondom Polder Camphuis is een begrip geworden en is een prachtig rondje met een enorme verscheidenheid aan dieren en planten. Het rustige karakter op het meer moet behouden blijven voor zowel de recreant als de flora en fauna.

De wandelpaden zijn moeilijk te onderhouden; diverse pogingen om de paden op te knappen zijn uitgevoerd, maar de wandelpaden zijn nog steeds niet naar wens en behoeven meer aandacht.

Er broeden al enkele decennia ganzen in het Friesche Veen. Tot nu toe levert geen enkele soort problemen op voor de aanwezige natuurwaarden. Het lijkt er wel op dat de brandgans flinke aantallen gaat bereiken. De brandgans is namelijk de enige soort die veel jongen groot brengt. De brandgans gebruikt de ijsbaan als opgroei-habitat. Monitoring van de ontwikkeling van de aantallen is wel een aandachtspunt en die zullen we jaarlijks uitvoeren. De broedvloten voor de visdief zijn een succes. Er broedt een kolonie van zo’n 12 paren op de vloten.

Er is een sterke relatie tussen de natuurdoelen en de waterkwaliteit. De waterkwaliteit moet verbeteren om het gewenste natuurstype (soortenrijke plas) te bereiken. De veranderde inrichting met aanvoer van Drentse Aa water via het nieuwe gemaal heeft weinig verbetering gebracht. Om de waterkwaliteit structureel te verbeteren is sanering van de waterbodem nodig, anders blijft de vervuilde bodem voedingsstoffen leveren. Daarnaast moet er ingegrepen worden in de visstand. Deze dure maatregelen zijn de moeite waard. De potenties zijn aanwezig in het Friesche Veen. Zo wordt het Friesche Veen op peil gehouden door een van de schoonste beken van

Nederland, de Drentse Aa. Het baggeren is eigenlijk een normale beheermaatregel in laagveengebieden en zou elke 20-25 jaar uitgevoerd moeten worden. In dat licht zou je kunnen zeggen dat baggeren in het Friesche Veengebied achterstallig onderhoud is. Maar vooral het jarenlang inlaten van water het Noord-Willems kanaal heeft tot (interne) eutrofiëring geleid. Natuurmonumenten wil het Friesche Veengebied herstellen. Het herstellen betekent het waterpeil optimaliseren, de waterkwaliteit verbeteren, oevers geschikt maken voor helofyten (water- en oeverplanten) en de hooilanden herstellen. De hoge ambities moeten tot uiting komen in een herstelproject, dat we willen uitvoeren in 2012-2014. Dit herstelproject moet dus meer worden dan alleen een bodemsanering. Het moet een totaal herstel worden van alle natuurtypen in het Friesche veengebied.

De spontane ontwikkeling van het moerasbos en “nietsdoenbeheer” hebben in de afgelopen vijftig jaar een prachtig moerasbos opgeleverd. Dit veengebied staat op een mooie legakkerstructuur. Maar de legakkerstructuur is daarmee aan het verdwijnen. De wijken groeien dicht en worden opgenomen door het veengebied. We willen de spontane ontwikkeling van het bos door laten gaan, waardoor de cultuurhistorische legakkerstructuur in het bos geleidelijk aan grotendeels zal verdwijnen. De legakkers, die als eilandjes in het meer liggen is een ander verhaal. Hier gaan we bos afzetten om zo de legakkers te behouden. In februari zijn we al begonnen om op een aantal eilandjes het bos af te zetten. De koude maanden zorgden ervoor dat er met de nodige ijsdikte efficiënt en snel gewerkt kon worden.

Polder Camphuis is een moeras geworden omdat het vroegere gemaal kapot ging. Inmiddels is het een prachtig moerasje geworden. Het doorstromen van het water vanuit het Friesche veengebied door Polder Camphuis naar de lager gelegen Polder Oosterland zorgt ervoor dat het moeras als een soort slibfilter werkt. Bij de inlaat zien we kroos en algenbloei. Maar bij de uitlaat is het water helder en er groeien waterplanten zoals, krabbenscheer, brede waterpest en kranswieren.

Het moeras is iets te droog en daardoor is er nogal wat bosopslag. Met behulp van vrijwilligers gaan we de komende 6 jaar het moeras grotendeels openhouden. Het peilbeheer is lastig, bij hevige regen in het voorjaar treden er fluctuaties op tot boven het maaiveld. Bodembroeders, zoals rietzanger en sprinkhaanzanger zijn hier de dupe van. Wellicht dat kleine aanpassingen aan de uitlaatconstructie dit probleem kunnen verhelpen. Dit zal onderzocht worden.

De hooilanden, de Achtmat en de Viermat worden al jaren gehooïd. Vroeger werkten twee boswachters de hele zomer om de klus te klaren. Tegenwoordig doen een beheerteam-medewerker en een vakantie-medewerker samen met vrijwilligers de klus met de hulp van efficiënt materiaal in een week. Het beheer wordt dus erg efficiënt en tevens consequent uitgevoerd. Toch staan de natuurwaarden hier onder druk. Er zijn diverse ontwikkelingen die erop wijzen dat hier wat aan de hand is. Haarmos neemt toe, moerasvioletje lijkt sterk te zijn afgenomen. De soortenrijkdom neemt geleidelijk af door verzuring (toename regenwaterinvloed). Voor een deel is dit natuurlijke successie, maar met een aantal inrichtingsmaatregelen zouden overgangen naar soortenrijkere vegetaties hersteld kunnen worden. Voortzetting van de monitoring is belangrijk om de ontwikkelingen te volgen. Op de Achtmat zit een van de laatste populaties moerassprinkhaan. We zullen vanaf nu deze populatie gaan monitoren.

Een herstelproject hooilanden wordt in samenhang met het grotere herstelproject gericht op de waterkwaliteit opgepakt.

Over het algemeen kunnen we concluderen dat de waterkwaliteit het knelpunt is van het Friesche Veen.

Verder gaat het goed met de dieren en planten van het Friesche Veen. Het blijkt dat het Friesche Veen, landelijk gezien, hoge potenties herbergt ten aanzien van de waterkwaliteit. Natuurmonumenten zal de komende jaren dan ook proberen het herstel van de waterkwaliteit op de politieke agenda te krijgen.

In het najaar van 2010 gaan we Polder Oosterland en Lappenvoort toetsen. Het is voor ons belangrijk om te horen wat onze leden, bewoners en gebruikers van het gebied vinden van ons beheer. Hebben jullie aandachtspunten, laat ons dit dan weten.

Jacob de Bruin

Boswachter Natuurmonumenten j.debruin@natuurmonumenten.nl

Hakkelingsgat ('Visgat') en omgeving

Inleiding

In Groen herfst 2008 stond het Bolhuisgat ('Zwemgat') centraal, in Groen herfst 2009 het Koldeveen (Bongveen). De blik wordt nu gericht op de derde plas in het gebied tussen Yde en het vliegveld, het Hakkelingsgat. Deze plas ligt evenals het Bolhuisgat in de voormalige gemeente Vries, het Koldeveen in de vroegere gemeente Eelde. Op dinsdag 13 mei 2008 toog de Werkgroep Natuurlijke Historie naar bovengenoemd gebied en onderwierp genoemde wateren aan een historisch en biologisch onderzoek. Ook de Vissersweg en de Duinstraat werden bij het onderzoek betrokken.

Hakkelingsgat ('Visgat')

Ten noordoosten van het Bolhuisgat ligt een grotere plas. Zijn naam, Hakkelingsgat, is afkomstig van de vuilstorter Hakkeling. Tegenover de uitgang van het vuilstortterrein, nu wingebied van potgrond, teelaarde en compost door het bedrijf Barenbrug Tuinproducten BV, ligt een zandweg langs de westkant van deze tweede plas. Het is een restant van de Karrekampsweg, die vroeger langs het Karrekampsveen (nu vliegveld) zigzagde; er stonden zeven boerderijtjes aan. In de bermen treft men veel bremstruiken aan, vandaar ook wel de naam 'Bremweg'.

Westkant

Aan oostzijde ervan strekt zich dit Hakkelings- of Eeldergat uit, ook wel 'Visgat' genoemd. In mijn zwemperiode alhier liet ik die plas, bevolkt door tal van vissers aan haar vier oevers, altijd met rust. Ik heb destijds weinig aandacht aan deze vierkante 'visvijver' besteed. Maar nu, vele jaren later, onthult zij haar geheimen aan mij, ook lid van de Werkgroep Natuurlijke Historie van Ol Eel. Zo ligt hieraan de westzijde een restant fijn zand, dat niet geschikt was voor zandwinning, wel voor begroeiing met riet. De plas aldaar is plaatselijk tot 5 m diep, maar voor het overgrote deel toch niet meer dan 1,70 m. Hier stond vroeger ook al een zandzuiger zijn werk te doen.

Noordkant

Op de noordoever van de visplas treft men restanten uit de Tweede Wereldoorlog aan: door de Duitsers gegraven gaten en betonblokken zonder ijzer (Fe was op!!). Men noemt dit geheel nu 'De Duitse Wallen'; hier lag n.l. een kwart van het zgn. Vierlingflak. Na de aankoop van het grondgebied rond de plas (minus oevers à 6 m breed) door de Vereniging Dorpsbelangen (Yde-De Punt) in 1982 zijn hier strubben en singels aangelegd (berk, eik, hazelaar, meidoorn). Andere flora, wat men hier aantreft: hartgespan (met bruin melksap), stinkende gouwe en alweer brem. Ten noorden ervan lagen vroeger een heideveld en twee weilanden van elk 0,5 ha. Op één van de weiden heeft Barkhof uit Yde in 1987 overvloedige beukenbomen gratis geplant, helaas netjes in rijen....Dat is gelukkig niet gebeurd met de vele kerstbomen verder westwaarts. Hier ontstond zodoende een tamelijk wild 'dennenbosje' met kronkelige paadjes. Vroeger lagen hier een fiets- en motorcrossbaan voor de Yder jeugd, weg gelukkig. De familie S. Bottema heeft hier nadien biologisch onderzoek verricht.

Tussen de twee bosjes en de visplas ligt een langwerpig stuk laaggelegen land, dat er vrij wild uitziet. Men heeft hier grond afgegraven in de hoop, dat er weer heide zou gaan groeien, doch dat is slechts zeer gedeeltelijk gelukt. Het stuk is 'beroemder' geworden door de zonnedaauw, als enige plek in de vroegere gemeente Eelde. Verder groei en bloeit er de wolfsklauw. In de noordoosthoek van de plas bevindt zich een sluisje met traliewerk. Vooral in die hoek hangt een vislucht. Dat brengt mij op de inhoud van de visplas: veel karpers en brasems, maar ook wel snoeken. Dat hier veel vis schijnt te zitten, daarvan getuigen de tientallen ingerichte visstekken rondom de gehele plas. Bijna altijd treft men hier vissers (en auto's) aan, vooral in de noordwesthoek. Hier is een speciale visstek voor invaliden gemaakt.

Zuidkant

Aan de zuidkant steekt het woonhuis een eindweg de plas in; met bootjes aan de rand van de achtertuin. In de zuidoosthoek van de plas zit een pomp. Tussen woonhuis en pomp zijn tussen de dichte braamstruiken nieuwe visstekken gemaakt; zij zijn via de steile helling te bereiken. De plas met oevers (6 m breed) is eigendom van de Hengelvereniging Yde-De Punt, die dit water in 1982 met obligaties verwierf.

Yde visgat

foto Leo Stockmann

Oostkant

Tussen pomp en sluis ligt ook een stortplaats van stadsvuil uit vroeger tijd. Zelfs na WO II werd hier nog vuil gestort; nu zit de plek vol met vlieropslag. Laatstelijk kwam dit gebiedje nog in het nieuws, omdat er DDT (landbouwgif) zou zijn gevonden. In deze kleine wildernis met veel dood ‘vledderholt’ tieren de putters

Aan weerszijden van het smalle pad van (nabij) de Visserweg noordwaarts richting Koldeveen alias Bongveen en vliegveldhekken groeit en bloeit een scala aan bomen, struiken en planten zoals berk, eik, els, hulst, lijsterbes, meidoorn, vlier, vuilboom, wilde fruitbomen (pruim, appel) en wilde roos (in alfabetische volgorde...). Fluitekruid, distel en brandnetel omzomen dit smalle pad naar het Koldeveen, en het vliegveld. Laatstgenoemde plant wijst ons erop, dat hier veel stikstof in de bodem zit. Langs de grenspalen van de vroegere gemeenten Eelde en Vries -twee rechtopstaande autobanden!- keren we terug naar de Visserweg.

Vissersweg en Duinstraat

Tijdens genoemde excursie werd op de Vissersweg aandacht besteed aan de rails, die hier allang in de weg liggen. Het breedspoor werd eertijds gebruikt voor de aanvoer van vuilnis en het smalspoor voor de afvoer van zand, in beide gevallen met kipkarren (lorries) van resp. naar het Noord-Willemskanaal. Daar bevond zich een loods voor opslag en meerdere pramen voor verder transport. Ook in het fietspad langs de Duinstraat liggen nog de rails, die ik omstreeks 1960 uiteraard ook al ontwaarde, zonder er verder bij na te denken... De betonplaten stammen uit latere tijd, toen het transport met zware vrachtauto's plaatsvond. De Duinstraat is een onderdeel van een 'oeroude' verkeersader, de Werdense Weg en loopt hier naar het dorp Yde zelf. Erop uit kwam de Karrekampsweg, waarvan het laatste gedeelte werd omgedoopt in Vissersweg.

Voordat wij onze fietsen en auto's bereikt hadden, werden de berm en weerskanten van de weg nog even goed bestudeerd. Meest opvallende flora aan de noordzijde zijn brem, braam en Gelderse roos, terwijl op de sintelhelling aan de zuidzijde van de weg, aangelegd tussen woonhuis en Barenbrug, veel exotische planten ('spoorwegflora') te vinden zijn. Deze wal is 7 meter hoog en is opgebouwd door het bedrijf Companova met uitgezeefd materiaal van de vuilstortbelt, aangevuld met cokes en kolengruis. Na drie-en-een-half-uur in de hitte bereikten wij ons vervoermiddel. Alweer een leerzame morgen, met dank aan onze drie gidsen uit Yde. Je blijft je hier achter het vliegveld verbazen, al decennia lang.

Cathrinus Schaafsma

Natuurwerkdag op 7 november 2009

De werkdag is nationaal en werd dit jaar voor de negende keer georganiseerd, zo ook in Drenthe. Op 28 locaties in onze provincie is door vrijwilligers aan natuurbeheer gedaan. Een aantal jaren al werken Dorpsbelangen Yde en IVN Eelde-Paterswolde samen aan kleinschalig beheer in het Ydersveen, ook wel Koldeveen en Bongveen genoemd (lees artikel in Groen herfst 2009). Het veen is een laatste restant van een vroeger groot hoogveencomplex. Ook het vliegveld ligt op een deel van het destijds nagenoeg volledig ontgonnen veengebied. Enkele vennen, petgaten, bos en met bomen begroeide grondwallen maken het verblijf in het Ydersveen nog erg aangenaam. Beheer is wel nodig om te voorkomen dat vennen en petgaten dichtgroeien en teveel beschaduwd raken door omringend geboomte. Vandaar ook dat op de natuurwerkdag een klein petgat is opengetrokken en dat geboomte (veelal berk) aan de rand van vennen is verwijderd. Met veel genoegen werkten volwassenen en kinderen, samen ongeveer 20 in getal, mee om het Ydersveen een gevarieerd natuurgebiedje te laten blijven. De hele ochtend is hard gewerkt. Landschapsbeheer Drenthe had de supervisie en leverde gereedschappen: beugelzagen, sloothaken, scheppen en hooivorken. De beloning na afloop: heerlijke snert!

Leo Stockmann

Uitbreiding van vliegveld Eelde en kwetsbare natuur

Als de startbaan van vliegveld Eelde wordt uitgebreid van 1800 naar 2500 meter, wordt een gedeelte van de Eekhoornstaat kaal gekapt en verdwijnen de oude houtwallen. Veel van die houtwallen zijn meer dan honderd jaar oud, en de eiken zitten vol scheuren en gaten; ideaal voor spechten en vleermuizen.

In 2001 vroegen de IVN afdelingen Vries en Eelde/Paterswolde aan de Raad van State (RvS) uit te spreken dat er onderzoek gedaan moest worden naar natuur die onder de Europese natuurbescherming valt. De RvS gaf in 2003 de IVN afdelingen gelijk. In 2004 heeft Buro Bakker uit Assen onderzoek gedaan in het veld en in de gebouwen en daarbij Gewone en ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Gewone grootoorvleermuis aangetroffen. Ook zaten er Poel- en Heikikkers. Deze dieren zijn beschermd volgens de Europese Habitatrichtlijn.

Er is dus een ontheffing op basis van de Flora- en Faunawet nodig voordat deze houtwallen en bomen mogen worden gekapt en de natte plekken en poeltjes worden geëgaliseerd. Op 1 mei vorig jaar gaf het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid (LNV) een ontheffing.

Omdat Buro Bakker alleen in september en oktober 2004 veldonderzoek naar vleermuizen had gedaan, heeft IVN Eelde/Paterswolde in mei 2007 een vleermuisdeskundige gevraagd om samen met het IVN op een warme avond in mei te gaan inventariseren. Toen bleken er op een aantal plaatsen in de zogenaamde destructieve zone ook Laatvliegers te vliegen. Deze worden in het najaar gemakkelijk gemist. Omdat er alleen maar in de herfst in het veld is geïnventariseerd, zijn ook kraamverblijven gemist. Het onderzoek van Buro Bakker is onvolledig.

Daarom hebben de IVN Eelde-Paterswolde en de Milieufederatie Drenthe bezwaar gemaakt tegen de ontheffing. LNV heeft deze bezwaren van tafel geveegd. Nu gaan IVN en Milieufederatie in beroep. Een ander bezwaar is dat de Ontheffing de compensatie voor de natuurwaarden die verloren gaan niet goed genoeg regelt.

Verder vereist de wet 'dwingende redenen van groot openbaar belang'.

Aangezien het vliegveld ook nu kan voorzien in vakantiecharters, lijn- en taxivluchten, is deze dwingende reden niet aanwezig.

Nu is het afwachten hoe de rechtbank in Assen in de beroepsprocedure over deze bezwaren zal oordelen.

Wietske ter Veld

Programma IVN Vries

Woensdag 17 en 31 maart *Korte cursus “Wilde bloemen” rond Vries.*

Dinsdag 30 maart *Dagvlinders en hun waardplanten* Lezing door Kees Boele.

Dinsdag 20 april *“Kunstenaar op trek” Erik van Ommen* de lezing wordt gehouden in zijn Atelier Brink 2,

Zaterdag 24 april *Plantenruilbeurs Vries* bij Kor Mulder aan de Eswal,

Zaterdag 1 mei *In de vroege ochtend luisteren en kijken naar vogels in en rond het Holtveen.* Vertrek om 7 uur, vanaf de basisschool “De Vijverstee”(achterkant). Informatie: Jan Fekkes, tel. 0592-541322

Zaterdag 15 mei *Excursie naar de Breebaartpolder en Punt van Reide*

o.l.v. Paul van der Veur. Vertrek 9.15 Opgave en informatie bij Jan Fekkes

Dinsdag 7 september *Honingbijen, het jaar door.* Lezing door Jan Enne Dees

Dinsdag 12 oktober *Oorlogsduiven* Lezing door Heim Meijerink

Lezingen worden gehouden in Dorpshuis “De Pan”

VOOR HET BIJWONEN VAN LEZINGEN VRAGEN WIJ €2 PER PERSOON.

Programma IVN Zuidlaren

Donderdag 18 maart *Lezing “De das in Drenthe” door Paulien Arends*

Donderdag 1 april *Ontdekkingsreis door de insectenwereld Ben Prins*

Zaterdag 24 april *Wandeling de derde Hunebedtocht*

Opgave bij Ineke Boland 050-4061640 of Ali Klinkhamer 06-11174420.

Start 9.00 uur dorpskerk naast Laarwoud

Zondag 16 mei *Langs oude wegen en vroegere akkertjes; natuur-historische wandeling in de omgeving van Zuidlaren door Jan Kraak.*

Start 10.00 uur Dorpskerk naast Laarwoud

Zaterdag 22 mei *Open dag in de vlindertuin van 10.00 tot 15.00 uur*

Woensdagavond 26 mei *Plantenexcursie in het Drents Aa gebied*

Start 19.00 parkeerplaats Molensteeg Oude Molen.

Zaterdag 3 juli *Beleef het Hunzedal; fietstocht langs de oude beekloop van de Hunze door Rens Penninx* Start 10.00 uur Dorpskerk naast

Laarwoud

De lezingen vinden plaats in het Veerhuis en beginnen om 20.15 uur.

Let op de aankondigingen in Oostermoer

Programma IVN Eelde/Paters wolde voorjaar-zomer 2010.

Dinsdag 23 maart	Jaarvergadering. 19.30 uur in Ons Dorpshuis Na het officiële deel geeft natuurfotograaf André Eijkenaar uit Blijham een PowerPoint presentatie
Zaterdag 17 april	Plantenruilbeurs 10.00-12.30 uur bij Jopy Kardol.Esweg 23
Zaterdag 1 mei	Vogelexcursie Drentsche Aa gebied: Gasteren-Oudemolen-Anloo-Schipborg
Zondag 9 mei	Plantenexcursie naar de Kleibos
Zondag 6 juni	Fietstocht door de Onlanden
Zondag 4 juli	Wandeling door het dal van de Reest
Zondag 5 september	Wandelroute Het Asserbos
Zondag 19 september	Open middag vlinderkampje
Zaterdag 30 oktober	Nacht van de Nacht
Zaterdag 6 november	Natuurwerkdag

Uitgebreide info over het programma IVN Eelde Paterswolde 2010

Dinsdag 23 maart

Jaarvergadering.

Aansluitend aan het officiële deel geeft natuurfotograaf André Eijkenaar uit Blijham een PowerPoint presentatie waarbij hij zijn boeiende verhaal met prachtige plaatjes zal ondersteunen. Deze lezing begint om ca. 20.30. Tussen vergadering en lezing is een pauze.

Aanvang 19.30 in Ons Dorpshuis.

Zaterdag 17 april

Plantenruilbeurs

Onze traditionele plantenruilbeurs wordt ook dit jaar weer gehouden in de tuin van Jopy Kardol aan de Esweg 23 in Eelde. Deze ruilbeurs wordt ieder jaar bezocht door een steeds groter aantal mensen. Het woord ruilbeurs is overigens wel een beetje misleidend, want ook zonder planten bent u natuurlijk van harte welkom. Onder het genot van een kopje koffie kunt u met andere tuinliefhebbers uw tuinvaringen uitwisselen. Ieder jaar is de inbreng van allerlei planten groot, zodat iedereen wel wat van zijn gading kan vinden. Aanvang: 10.00 uur. Sluiting: 12.30

Zaterdag 1 mei

Vogelexcursie Drentsche Aa gebied: Gasteren-Oudemolen-Anloo-Schipborg

Door zijn grote gevarieerdheid is dit landschap zeer geschikt om vele vogelsoorten te bewonderen en om vogelgeluiden te beluisteren. We doorkruisen een landschap met houtwallen, sloten, bos, heide, stuifzand, water (Oudemolensediep), vennen (Gasterse Duinen) en gras- en akkerland. Bijzondere vogelsoorten die we kunnen zien: geelgors, boompieper, boomleeuwerik, wulp, tapuit, boomvalk, havik. Hoewel de aandacht naar vogels uitgaat, is er ook voor pure plantenliefhebbers van alles te genieten.

Vertrek: 9 uur vanaf het Loughoes.

Vervoer: per auto

Duur wandeling: ca. 3 uur (6,5 km); startpunt wandeling is de parkeerplaats aan de weg tussen Oudemolen en Gasteren

Leiding: Sieds Rienks

Zondag 9 mei

Plantenexcursie naar de Kleibos

Ook dit jaar gaan we weer op pad met Roel Douwes. We gaan deze keer naar de Kleibos in de buurt van Roderwolde. Kenmerkend voor het gebied zijn de overgangen tussen klei, zand en veen. Deze hebben geleid tot een gevarieerd plantenleven. In dit zeer bijzondere bos, waar de bodem voor een belangrijk deel bestaat uit potklei, is in deze tijd van het jaar de bodem bedekt met bloeiende bosanemonen. Ook komen er veel andere voor Drenthe bijzondere bosplanten voor en, wie weet, zien we ook nog voorjaarspaddenstoelen zoals de anemonenbekerzwam.

Opgave bij Leo Stockmann tel. 050-3095304 of bij Ynze de Boer tel. 050-3091875

Vertrek (per auto) om 9.15 uur bij het Kampje in Eelde. We zijn om ongeveer 12.30 weer terug.

Zondag 6 juni

Fietstocht door de Onlanden

Onder leiding van Jacob de Bruin, medewerker van Natuurmonumenten, maken we een fietstocht door de Eelder- en Peizermaden, die tegenwoordig behoren tot het grote gebied van de Onlanden. Het is de bedoeling dat we langs een aantal punten gaan waar de komende tijd nog veel werkzaamheden moeten worden verricht. Zo gaan we bv. naar Broekenweering/Het Wold. Hier wordt geplagd en worden er ook baggelwieken (petgaten) aangelegd. Het gebied heeft veel potenties voor natte schraallanden en verlandingsvegetaties. In de Eeldermaden wordt een robuust doorstroommoeras gerealiseerd met een slenkenpatroon. Dit wordt een gebied met open water en veel oeverlengte met riet en zeggen. Het water krijgt hier wat dynamiek, dat betekent dat in de winter overstroming plaats vindt en in de zomer zakt het water dan weer uit. Noordijk: Ook hier wordt geplagd en er worden baggelwieken (petgaten) aangelegd. Dit gebied heeft ook veel potenties voor natte schraallanden en verlandingsvegetaties.

Daarnaast fietsen we langs het Beeld en de Weeringsbroeken, Eventueel kunnen we nog een kijkje nemen in de Langmaten achter het dorp Peizermade. Hier wordt een meer gegraven met een oppervlakte van 30 hectare (even groot dus als het Friesche Veen).

Kortom er valt tijdens deze excursie veel te zien. Een must voor mensen die oog hebben voor de ontwikkelingen in onze eigen achtertuin.

We starten om 9.00 uur bij de kijkboerderij aan de Helmerdijk.
Tussen 12.30 en 13.00 zijn we weer terug in ons dorp.
Aanmelding bij Leo Stockmann tel. 050-3095304
of bij Ynze de Boer tel. 050-3091875

Zondag 4 juli

Wandeling door het dal van de Reest

De Reest is een vrij gave beek (met meanders) op de grens van Drenthe en Overijssel. Het dal is goed te bewandelen. We kiezen een route over de heide, langs een prachtig ven, door het bos, langs ouderwetse akkers, eeuwenoude boerderijen en prachtige hooilanden. Vlinders, beekjuffers, korenbloemen (op de akkers), wespenorchis en allerlei vogelsoorten zullen we zien. In het dal huist ook nog een populatie van de boomkikker. De wandelroute kruist enkele malen de beek. Een van de punten waar we de Reest oversteken zal ons in Oud-Avereest brengen.

Vertrek om 9 uur vanaf het Kampje.

We gaan met de auto, zoveel mogelijk samen rijden.

Start wandeling aan de Nieuwe Dijk ten zuidoosten van het gehucht De Pieperij (parkeerplaats). Duur wandeling ca. 2 ½ uur (7 km.)

Meerrijkosten: € 5,- Opgave bij Leo Stockmann tel.050-3095304

Zondag 5 september

Wandelroute Het Asserbos

Wie lid is van Stichting Het Drentse Landschap heeft in het kwartaalblad van december 2009 de beschrijving van de wandelroute door het Asserbos (tekst Bertus Boivin) kunnen lezen. Het leek de pr-groep van onze vereniging een aardig idee deze wandelroute eens te doen.

Het Asserbos, 100 ha groot, ligt vlakbij de binnenstad en is een mooi stuk (cultuur)natuur. De geschiedenis gaat terug tot in de middeleeuwen. Lanen, paadjes, bruggetjes, bosbeek, vijvers, heuvel, grasvlaktes, begraafplaatsen, theehuis: allemaal elementen in het bos.

Vertrek: 9 uur vanaf het Kampje.

Vervoer per auto.

Duur wandeling: ca. 2 ½ uur (7 km.)

Opgave bij Leo Stockmann tel.050-3095304

Zondag 19 september

Open middag vlinderkampje

Het is langzamerhand traditie geworden om op een zonnige dag in september vlinderkampje “De Duinen” en het IVN extra aandacht te geven. Op zondagmiddag 19 september heten we jong en oud van harte welkom. Zie Dorpsklanken, Oostermoer en de IVN-website voor verdere gegevens.

Zaterdag 30 oktober

Nacht van de Nacht

Voor activiteiten raadpleeg de website van de nacht van de nacht

Zaterdag 6 november

Natuurwerkdag

Zie volgende nummer van Groen en Dorpsklanken.

Toelichting programma van Vries

Woensdag 17 en 31 maart *Korte cursus “Wilde bloemen” rond Vries.*

Sommige wegbermen en houtwallen rond het dorp Vries staan vol bloeiende wilde planten. Speciaal voor mensen die plezier aan wilde bloemen beleven, maar er eigenlijk heel weinig van weten, hebben we een korte basiscursus opgezet van twee avonden en twee korte excursies. Aan de hand van foto's vertellen we over deze planten en op wat voor soort plekken bepaalde planten zich gelukkig voelen: op voedselrijke of voedselarme grond, in zonlicht of juist in de schaduw, op droge of op vochtige plaatsen.

Data: woensdagavond 17 en 31 maart; twee excursie data in overleg.

Aanvang: half acht 's avonds in Dorpshuis “De Pan” te Vries

Kosten: 10 euro per persoon, dit is inclusief 1 consumptie

Maximum aantal deelnemers: 25 Verdere informatie en opgave: ·Wietske

Jonker- ter Veld, wlterveld@hotmail.com, tel: 0592-541762

Tineke Schat, tineke.schat@gmail.com, tel: 0592 544028

foto Ynze de Boer

Verslag Plantenwerkgroep

De werkgroep heeft zich het afgelopen seizoen bezig gehouden met het inventariseren van de oever- en waterplanten van de waterlopen in de wijk Spierveen. We hebben daar heel aardige resultaten geboekt. Zo vonden we drie verschillende soorten orchideeën namelijk de brede wespenorchis, de gevlekte orchis en de rietorchis.

De totale score aan planten was ook niet mis: we vonden ruim 140 verschillende soorten waaronder een aantal vrij zeldzame planten als de watergentiaan, de wateraardbei en de grote boterbloem.

In goed overleg met de gemeente is het maaibeheer geregeld. De gemeente heeft ervoor gezorgd dat de betreffende orchideeën door het plaatsen van jalousticken werden beschermd tegen afmaaaien.

Het was leuk te zien dat een orchidee ook bescherming had gekregen van een buurtbewoner die ijzeren pinnen bij de planten had geplaatst (zie foto). De plantencursus die in het voorjaar door de heer Flentge werd gegeven werd zeer goed bezocht. Het was alleen jammer dat onze werkgroep daardoor niet groeide in ledenaantal. Dat ledenaantal is helaas nog steeds

een moeilijk punt. We hebben eigenlijk dringend nieuwe leden nodig. Als u het leuk vindt om eens een keer met ons groepje op pad te gaan, dan bent u uiteraard meer dan welkom.

Er is een uitvoerig verslag gemaakt van de inventarisatie van de waterlopen in het Spierveen. Dat verslag is ook digitaal beschikbaar. Wie er belang bij heeft moet zich even in verbinding stellen met ondergetekende.

Ynze de Boer

Overzicht IVNactiviteiten 2009

Datum	Spreker/inleider	Onderwerp	aantal
26-1-09	Steven Verbeek	Lezing over beekherstel	60
11-2-09	Peter Paul Schollema	Lezing over vissen (in Vries)	22
10-3-09	Heikie Hoeksma	Poëtische Borders	34
24-3-09	Sieds Rienks	Vogels in zuidelijk Europa	26
7-4-09	Willem van Maanen	Onderzoek in Bialowieza In Polen	16
18-4-09	Bij Jopie Kardol	Plantenruilbeurs	20
21-4-09	Jouke Prop	Leven op de Toendra (Vries)	22
9-5-09	Rienks-v/d Zijpp	Vogelexcursie naar de Veentjes bij Zeijen	27
16-5-09	Roel Douwes	Plantenex. Oostervoortsediep	8
13-6-09	IVN (EP)	Eelder Jaarmarkt	velen
28-6-09	Steven Verbeek	Fietsexcursie Bovenlopen Eelder- en Peizerdiep	10
29-8-09	Leo Stockmann	Excursie Mantingerzand	4
19-9-09	IVN E/P	Opening Vlinderkampje "De Duinen"	100
Sept.	Meindert van Nieff	Bomenexcursie in Vries	
13-10-09	Henk v.d. Brink	Lezing Vogeltrek (in Vries)	30
24-10-09	Leo Stockmann	Nacht van de nacht	10
31-10-09	Arnold Voerman	Paddenstoelenexcursie in de Braak	25
7-11-09	IVN E/P	Natuurwerkdag Ydersveen	20
18-11-09	J.Braams/L.Stockmann	Lezing egels /zoogdieratlas	25
29-12-09	I.Stockmann/Yde Boer	Snertwandeling	14

Sporen in de sneeuw van Eelde

Reeënspoor in de sneeuw

foto Tessa Westerhoff

Het is een bijzondere ervaring om sinds jaren een lange periode met vorst en sneeuw te hebben. Nu weten we weer wat een echte winter is! Het is interessant om te zien welke wintergasten op bezoek komen. De kramsvogel en de koperwiek behoren tot die vaste bezoekers in onze directe omgeving. In onze tuin staat een Malus met kleine appeltjes. Deze appeltjes vinden gretig aftrek bij de merels en kramsvogels. De voedertafel wordt druk bezocht door huismussen, kool- en pimpelmezen, merels, vinken, Turkse tortels, houtduiven, meeuwen, roodborst en heggenmus. Ik vind de heggenmus over het algemeen een onopvallend vogeltje. Echter is het mij meerdere keren opgevallen dat deze heggenmus een roodborst verjoeg. Meestal is het de roodborst die zijn territorium stevig verdedigt. Heel af en toe komt een roek de tafel bezoeken, waarbij ik me verbaas over de grootte van zijn snavel!

Om de fazanten, houtduiven en andere zaadliefhebbers tegemoet te komen heb ik een aantal voerplekken buiten de woonwijk Spierveen gecreëerd. En het aardige is dat vogels dat vrij snel in de gaten hebben. Elke morgen als ik ga voeren, dan zie ik wel een fazant nabij de voerplek. En als het net gesneeuwd had, dan kon ik de verse sporen van diverse vogels al speuren bij die zelfde plek. De sneeuw maakt het extra spannend om te ontdekken

wat er zoal aan wild in je buurt leeft. De reeën uit de Eelder- en Peizer-
maden kwamen met regelmaat in onze straat. Ik heb ze er niet zelf zien
lopen, maar ik heb precies kunnen zien waar ze vandaan kwamen en waar
ze naartoe zijn gegaan. Ook de vos liet zien waar hij langs liep. En dan nog
de sporen van de steenmarter. Als ik buiten loop en zie wat er aan wild
eigenlijk dichtbij de mens leeft, dan ben ik blij dat er sneeuw ligt. Zo weet
ik in ieder geval dat er meer leeft dan ik aldoor dacht!

Toch vind ik een lange winter ook wel schrijnend voor sommige dieren. Ik
denk dan aan de reigers, ijsvogels, meerkoeten, waterhoenen en alles wat
open water nodig heeft om te overleven. Aan de Zilverschoon is het water
open gebleven, waardoor zich daar een grote groep eenden heeft
verzameld. Dagelijks is er bijgevoerd en elke zak met brood werd snel
soldaat gemaakt.

En nu is dan toch het voorjaar onderweg. De dagen lengen en al sneeuwt
het, als je goed luistert hoor je de pimpel-en koolmezen hun
voorjaarsgeluiden al maken! Gistermorgen (18 feb.) hoorde ik voor het
eerst dit jaar de merels heel ingetogen hun voorjaarsklanken voortbrengen.
Eén daarvan zat op het dak zachtjes te zingen als reactie op de merelzang
van een eindje verderop. Het maakte me blij om dit vertrouwde geluid
weer te horen. Ik heb genoten van deze echte winter en ik ben blij met de
aanstormende lente!

Tessa Westerhoff

Steenmartersporen foto T.Westerhoff

Zware winter voor steen- en kerkuil

Het is december 2009 en er wordt sneeuw verwacht in Nederland. Half december 2009 begint het te sneeuwen en valt er plaatselijk zelfs 50 cm sneeuw. Het is een chaos op de weg, we zijn niet meer gewend aan deze hoeveelheid sneeuw, maar het levert prachtige winterse plaatjes op in de straten met sneeuwpoppen bij de huizen. Zou de sneeuw blijven liggen tot en met de kerstdagen lijkt de vraag voor de meeste Nederlanders. Eindelijk weer een witte kerst, dat is wat vele mensen wensen.

Willem Zandt, Sarah Schipper en Martijn Snijder zitten met heel andere vragen. Hoe zou het met de steenuil en de kerkuil zijn, kunnen ze nog voedsel vinden, hebben we in 2010 nog uilen? Na contact met Fred van Vemden (steenuildeskundige) en Johan de Jong (kerkuildeskundige) besluiten we eendagskuikens te bestellen. Er was nog een doosje op voorraad met twaalf stuks in de doos. Laat maar komen was onze reactie, onder het mom “beter iets dan niets”. Bij de levering vonden we de doos toch wel erg groot. Bij het openen van de doos bleken er twaalf zakken met elk zo’n dertig kuikens uit de doos te komen, met als gevolg dat Sarah de helft van de vriezer leeg moest halen om de kuikens in te kunnen vriezen. Dan moeten we de komende tijd maar dagelijks de boodschappen doen. 20 december gaan we dan de eerste keer bijvoeren. We gaan deze dag 10 steenuilkasten bezoeken die in de territoria zitten waar het afgelopen jaar nog door de steenuil is gebroed. Kast voor kast maken we in spanning open, hopen dat er nog steenuilen aanwezig zijn. Helaas krijgen we teleurstelling op teleurstelling, allemaal lege kasten is wat we aantreffen. Toch besluiten we eendagskuikens in de kasten achter te laten. Misschien tegen beter weten in, maar de kuikens waren toch al ontdood. Uiteindelijk komen we in de tien kasten maar een steenuil tegen, iets wat ons toch niet erg optimistisch stemt wat betreft de kansen van de steenuil deze winter. 26 december, tweede kerstdag, zorgt de dooi ervoor dat de weilanden weer vrij van sneeuw worden. Langs de houtwallen kunnen de uilen weer prima jagen. Wij besluiten dan ook te stoppen met het bijvoeren. Ondertussen komen er slechte berichten uit Friesland wat betreft de sterfte van kerkuilen. Daar worden zo’n zestig dode kerkuilen gevonden. Dit vergroot onze zorgen.

Begin januari ligt er weer een pak sneeuw. De vooruitzichten duiden op dooi, maar in onze omgeving blijft de sneeuw maar liggen. 5 januari besluiten we dan ook om met het bijvoeren van de kerkuil te beginnen.

Op veel plaatsen treffen we geen uilen aan, maar wel vinden we verse sporen in de vorm van braakballen, maar bij ons bezoek 2 dagen later blijkt in de meeste kasten de kuikens opgegeten te zijn. We hebben de kerkuilaadressen in twee routes ingedeeld die we om de dag bezoeken. Iedere avond gaan we met elkaar op pad en worden we overal vriendelijk onthaald bij de mensen thuis. Deze dankbaarheid en het feit dat de kerkuil onze kuikens eet geeft ons de motivatie om door te gaan. Na een aantal bezoekjes zijn er bewoners van vier adressen die zelf wel willen bijvoeren. Wij brengen gewoon de kuikens voor de komende zes dagen en komen daarna weer even kijken. Nu zijn we tenminste ook een keer voor 22.00 uur thuis.

Ook hebben we ondertussen de steenuil kasten weer bezocht en gecontroleerd of er van de kuikens gegeten was. In Eelde hebben we twee territoria, maar hier wordt helaas niet van onze kuikens gegeten. We blijven het wel proberen maar tot onze teleurstelling wordt er niet een kuiken opgegeten. Hier richten we onze hoop nu op de aanwezigheid van de twee naastliggende melkveebedrijven. Misschien zitten de steenuilen in de schuren en vinden ze hier hun muizen nog. We blijven hopen en zien uit naar de inventarisatie van eind februari/begin maart. Hopelijk reageren de steenuilen dan, en weten we dan ook dat ze deze winter overleefd hebben.

foto's Martijn Snijder

In Bunne hebben we vier territoria. Bij de tweede controle blijken bijna alle kuikens opgegeten te zijn. Doordat er sneeuw op de takken voor de kast ligt kunnen we de sporen van de steenuilpoten zien en kunnen we direct uitsluiten dat de steenmarter de kuikens heeft opgegeten. In een territorium treffen we helaas alle kuikens nog aan in de kast. Territorium vier is misschien wel verloren gegaan. We blijven hier bijvoeren, maar helaas zonder resultaat. Wanneer we tegenover bij de overburen van territorium vier komen om de kerkuilen bij te voeren maant Sarah ons ineens tot stilte. “Wat is er? Wat hoor je?” is onze reactie, om vervolgens de territoriumroep van de steenuil te horen gevolgd door de contactroep van de steenuil. “Ze zijn er nog” is onze reactie. En onze dag kan niet meer stuk. Ook de steenuilen uit territorium vier zijn nog aanwezig. Zo gaan er 14 dagen van dagelijks bijvoeren aan ons voorbij, waarbij we mindere momenten afwisselen met mooie momenten zoals een kerkuil die in de kast blijft zitten, terwijl we weer nieuwe kuikens in de kast leggen. In deze kast is eind februari een webcam geplaatst waarmee we dinsdag 9 februari getuige waren van een paring van de kerkuil. Wij hopen met onze inzet een steentje te hebben bijgedragen aan het voortbestaan van de steen- en kerkuil. Met spanning zien we het komende broedseizoen tegemoet.

Willem Zandt, Sarah Schipper en Martijn Snijder

Natuurbeleid op hoog niveau. Premier Balkenende liet van zich horen over natuur, helaas niet in positieve zin. ‘Actie Balkenende tegen Natura 2000 valt slecht’ staat boven een artikel in de Volkskrant van 11 januari 2010. Balkenende heeft middels een brief aan voorzitter Barroso van de Europese Commissie geprobeerd om het Europese natuurbeschermingsbeleid Natura 2000 af te zwakken. Gelukkig heeft Barroso daar afwijzend op gereageerd. Natura 2000 hebben we hard nodig om kwetsbare en bedreigde natuur te behouden.

Vogelvitrine in De Wieken.

tentoonstelling van de vogels. Die heeft zij onlangs gevonden in De Wieken.

Daar staat nu in de hal een vitrine waarin Putter, Gierzwaluw, IJsvogel, Sperwer, Kerkuil, Houtsnip zijn te bewonderen. In elk geval zal er nog een Gekraagde roodstaart aan worden toegevoegd, die ligt nog in de vriezer.

Willem Zandt heeft de aankoop van de vitrine gedaan. Piet Feenstra en Willem hebben de vitrine ingericht en Piet heeft daar mooie naamkaartjes bij gemaakt. Dank gaat uit naar Diny Eding van De Wieken die alle medewerking heeft gegeven om de vitrine in de hal te laten plaatsen en naar de technische dienst van De Wieken die de vitrine van een slot heeft voorzien.

Bewoners en bezoekers van De Wieken kunnen de vogels bewonderen. Gaat u beslist eens kijken.

Leo Stockmann

De Vogelwerkgroep (VWG) heeft door de jaren heen meerdere dood gevonden vogels laten prepareren. Tijdens manifestaties zijn enkele van hen wel eens te bewonderen geweest in de IVN-stand.

De VWG zocht al geruime tijd naar een plek voor permanente

Vliesvleugeligen

Twaalf zonnige dagen. Twaalf zomerse dagen om in de zon te zitten in de tuin of op het balkon.

Twaalf dagen om deuren en ramen open te zetten zodat zon en wind de winterluchtjes en de winterstofjes kunnen verdrijven.

Voor veel vliesvleugeligen zijn die dagen soms een ramp. Ze vliegen door de open ramen naar binnen en kunnen als de ramen 's avonds worden gesloten de weg naar buiten niet meer vinden. Doodmoe van het zoeken zitten de beestjes achter de vitrage tegen het vensterglas.

Vliesvleugelige vrienden zetten dan heel voorzichtig een drinkglas over een bij, een hommeltje of een wesp, die dan naar de bodem van het glas kruipt waar een druppel honing wacht. De vrienden schuiven dan vervolgens een ansichtkaart tussen drinkglas en vensterglas en de pechvogel zit gevangen. Nog wat geschrokken en bang. Maar als in de tuin of op het balkon de kaart van het glas wordt weggetrokken, begrijpt het beestje de bedoeling en met een reuze vaart verkiest het de vrijheid.

Zij zullen hun belevenissen vertellen aan hun familie en vrienden en hun vertellen over het huis met de gele stenen en de blauwe dakpannen waar vrienden van de vliesvleugeligen wonen.

Martha Buitenkamp

Klimaatbeleid op hoog niveau

Op de klimaattop in Kopenhagen in december 2009 wisten de regeringsleiders eigenlijk niets te bereiken om iets aan de opwarming van onze planeet te doen. Zeer teleurstellend.

Opwarming van onze planeet? Bij ons? Voor ons land was de afgelopen winter de koudste sinds 1996, met een gemiddelde temperatuur van 1,1 graad Celsius. En in de laatste 30 jaar was er niet zo veel sneeuw gevallen als in deze winter, landelijk 41 sneeuwdagen, in het noordoosten zelfs 55 sneeuwdagen. (een sneeuwdag is een dag dat het veld bedekt is met

sneeuw). En vorig jaar hadden we ook al een behoorlijke winter. Het kan verkeren.

M. NIJHOFF (1894-1953) : 1934
HET LIED DER DWAZE BIJEN

Een geur van hooger honing
verbitterde de bloemen,
een geur van hooger honing
verdreef ons uit de woning.
Die geur en een zacht zoemen
in het azuur bevrozen,
die geur en een zacht zoemen,
een steeds herhaald niet-noemen,
ried ons, ach roekeloozen,
de tuinen op te geven,
riep ons, ach roekeloozen
naar raadselige rozen.
Ver van ons volk en leven
zijn wij naar avonturen
ver van ons volk en leven
jubelend voortgedreven.
Niemand kan van nature
zijn hartstocht onderbreken,
niemand kan van nature
in lijve den dood verduren.
Steeds heviger bezwelen,
steeds helderder doorschenen,
steeds heviger bezwelen
naar het ontwijkend teeken,
stegen wij en verdwenen,
ontvoerd, ontlijfd, ontsworven,
stegen wij en verdwenen
als glinsteringen henen. --

Het sneeuwt, wij zijn gestorven,
wij dwarrelen naar beneden.
Het sneeuwt, wij zijn gestorven,
het sneeuwt tusschen de korven.

Aangeleverd door Jille Eilander.

Lezing over sterren en planeten door Cathrinus Schaafsma 18 januari 2009

Bij zijn interessante lezing aan de hand van door hem zelf vervaardigde kaarten had de spreker ook veel attributen meegenomen, o.a. atlassen en een grote gevarieerde verzameling wereldbollen. In de pauze werd er door de belangstellenden in bewondering naar gekeken en gaf Cathrinus er uitleg bij. Wat storend was dat ADO in de grote zaal ernaast een oefenavond had. Gelukkig liet de spreker zich er niet teveel door afleiden. In elk geval overtrof het aardse gezang niet de hemelse lezing.

Kopij voor Groen

Het volgende Groentje verschijnt in oktober. Wilt u kopij aanleveren in Word, platte tekst, lettertype Times New Roman pnt 12
Al vast mijn hartelijke dank.

Gerbrig Rietema

Toegangshek Vlinderkampje

foto Tineke van den Berg

Laantje langs Vlinderkampje.

foto Tineke van den Berg

Jeugdclubs

Wij hebben twee jeugdclubs.

Eén voor kinderen van 6 - 8 jaar en één voor 9 -12 jarigen.

Club 6 – 8 jaar

Deze club gaat eigenlijk uit van het TRIAS .De administratie en werving van leden wordt door het TRIAS geregeld. Wij zorgen voor de inhoudelijke inbreng en ook voor de leiding. Samen met het TRIAS bedenken we het programma. Deze samenwerking is al sinds jaren erg prettig. De club komt in de herfst en in het voorjaar 8 keer bij elkaar op woensdagmiddag van 13.30 - 15.30 uur. Ons Dorpshuis is ons onderkomen bij binnenprogrammaonderdelen.

Afgelopen herfst waren er 14 kinderen. (eigenlijk 2 meer dan ons maximum). Per keer gaan er twee leiders mee, zij bereiden ook de activiteit voor. We zijn zoveel mogelijk de hele middag buiten en bezig in de natuur. Als voorbeeld: bij het onderwerp “Hoe overleven dieren in de natuur” komen ook schutkleuren aan de orde. Heb je bruine kleuren en ben je wat gestreept of gevlekt dan val je in het bos niet erg op en kan een roofdier jou niet zo makkelijk vinden. Om te ervaren hoe dit werkt hebben we verstoppertje gespeeld met en zonder camouflagekleding.

Eind maart starten we weer met de voorjaarsclub.

Enkele thema's die dan aan de orde komen zijn: voorjaar, kijkboerderij, water, wat vliegt er? Bij de vogels krijgen we gelukkig deskundige hulp van onze vogelwerkgroep.

Club 9 -12 jaar = SUPER IVN -club

Deze club gaat van het IVN uit. De administratie en dergelijke verzorgen we zelf. De kinderen die meedoen zijn lid van het IVN. Deze club heeft sinds kort een naam. De kinderen hadden allerlei mooie namen bedacht en na stemming is de naam dus geworden: SUPER IVN! Op de Super IVN club zitten nu 14 kinderen.

Per keer gaan ook hier twee leiders mee en zij bereiden ook de activiteit voor. We komen één keer in de maand op zaterdagochtend van 9.30 – 12.00 uur bij elkaar. We prijzen ons gelukkig dat we als clubgebouw Ons Honk bij villa Vosbergen mogen gebruiken.

Enthousiast jeugdlid Roy Harms heeft over de activiteiten van het afgelopen jaar een mooi verslag geschreven. Je leest het hieronder.

Onze enthousiaste leiders zijn: Agaath, Gerbrig, Fokke, Tineke, Marijke, Nanny, Dineke, Gerda, Jille, Greet en Aafke

Wat mijzelf betreft vind ik het altijd weer een feest om met kinderen de natuur in te trekken. Vooral bij speelse buitenactiviteiten zijn de kinderen erg enthousiast. Daarnaast zijn ze ook leergierig. Het valt me op dat ze het leuk vinden om kennis van de natuur op te doen. Met kinderen de natuur ontdekken levert mij daardoor heel veel energie op!

Aafke Pot.

De Super IVN is een leuke en leerzame club. Je leert veel dingen over de natuur. Eén keer in de maand ga je naar de super IVN. De laatste keer dat ik er was hadden we het over sporen. Het was leuk want aan het begin moesten we zoeken naar doosjes en daar zat dan wat in wat je in de natuur kan vinden. Ik had poep in het doosje gevonden. En we waren ook nog een doosje kwijt. Degene die hem had verstoppt, wist ook niet meer waar hij was. Daarna gingen we in het bos wandelen en dan moest je onderweg sporen zoeken. We hebben allemaal speciale dingen gezien. Toen gingen we terug naar het honk en daar kregen we warme chocolademelk en ontbijtkoek. Het leukste vond ik het vossenhol dat we niet zeker wisten of het wel een vossenhol was.

En we waren ook een keer bij de Brinkstichting in Vries geweest. Aan het begin gingen we naar de Brinkstichting. Toen gingen we naar binnen en daar dieren eten geven en water geven. Ze hadden binnen cavia's, geiten, ezels, konijnen en een paar soorten vogels. Toen we dat hadden gedaan gingen we buiten dieren eten en drinken geven. Ook naar een stal en daar waren een paard, een koe en nog meer geiten. En op het laatst naar de speeltuin. Ik vond het een leuke ochtend omdat je kunt dieren eten geven. Andere activiteiten van de Super IVN zijn meehelpen in de vlindertuin in de Vosbergen, snoeien bij het Bolhuisgat, kijken naar de insectenwereld en nog heel veel meer.

Groeten van Roy Harms

De natuurclub.(6 – 8 jaar)

Ik vind het heel leuk op de natuurclub. We hebben hutten gebouwd. Ook hebben we afval opgeruimd van mensen die rommel in de natuur gooien in plaats van in de afvalbak.

Het leuke vind ik dat je veel in de natuur bent. En ik vind ook leuk dat je zelf een vogelhuisje mag timmeren.

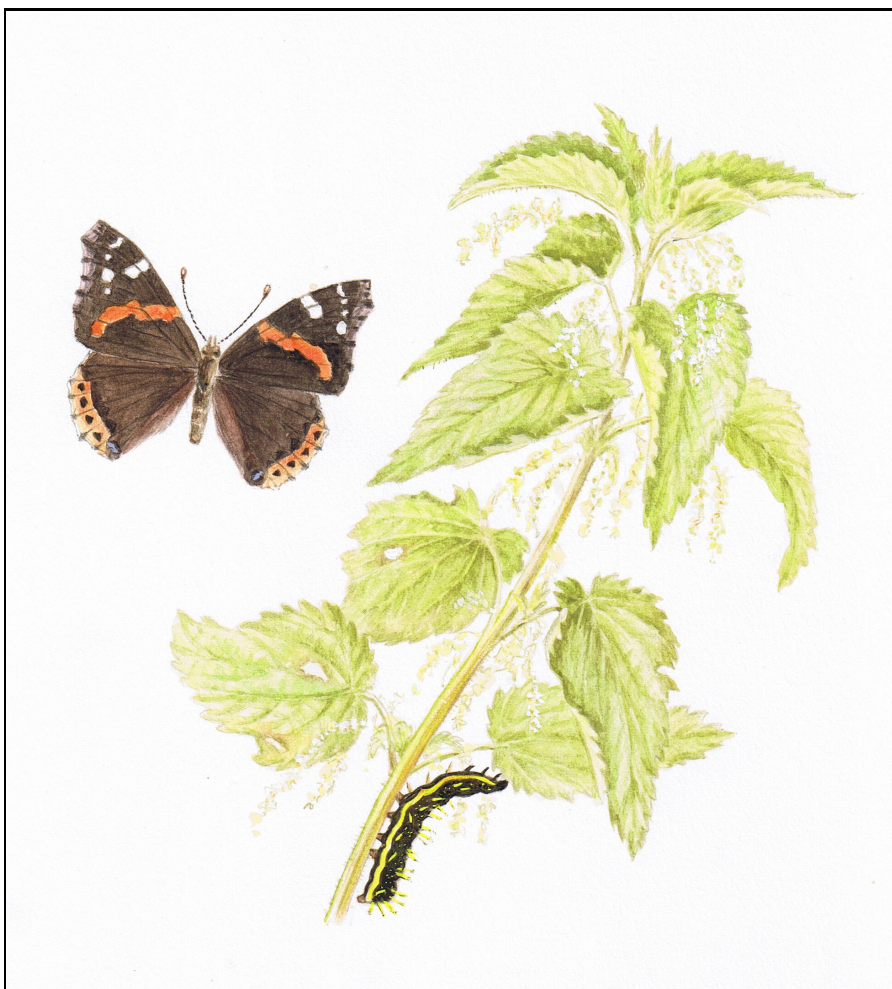
Erwin Reijnholt

Tekening: Ferry Siemensma

Zoekplaat

Kun je de zes dieren vinden, die in deze boom verstopt zijn?

Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers:

Vogels:	P. Feenstra, M. Hols, J. Kadijk, B. van Manen, J. Meeder, J. Nienhuis, A. Pot-Ellen, S. Rienks, L. Stockmann, R. Warries, T. Westerhoff, W. Zandt, A. van der Zijpp, A. en N. Smeenge. Afdeling Vries: H. Eggenhuizen, J. Fekkes, K. Bouwer, M. van Nieff, B. Visch.
Planten:	V. Troost, T. v. d. Berg, Y. de Boer, F. Nijdam, L. Bierdrager, J. Eilander, R. Douma, L. Stockmann, J. v.d. Werff.
Publiciteit:	T. v.d. Berg, Y. de Boer, L. Stockmann.
Brom:	A. AB, E. de Boer, Y. de Boer, T. v.d. Berg, W. Jonker-ter Veld.
Jeugd:	A. AB, T. v.d. Berg, J. Eilander, F. Nijdam, G. Rietema, G. Geertman, M. de Boer, A. Pot, G. Dijkstra, N. Smeenge.
Natuurlijke historie:	Combinatie OI Eel/IVN Vanuit IVN: J. Eilander (secretaris), Y. de Boer, F. Nijdam, G. Rietema.
Vlinderkampje:	T. v.d. Berg, R. Douma, A. Zoon, E. Pieters, M. Wilkens, F. Nijdam, B. v.d. Velde, Y. de Boer, J. v.d. Werf, W. Hoekema, W. Kramer.
Redactie Groen	: Leo Stockmann , glstockmann@hotmail.com Ynze de Boer, ynzedeboer@hetnet.nl
Vormgeving Groen:	Gerbrig Rietema, rietema@planet.nl
Distributie Groen	: Lideke Jorritsma
Advertenties:	Jan van der Werf
Site:	http://www.ivn.nl/ee/depaterswolde